

IGO

Instytut Globalnej
Odpowiedzialności



Rolnictwo Wspierane przez Społeczność

partnerstwo między rolnikami a konsumentami

Warszawa, 2014

**praktyczny
przewodnik**

Redakcja:

Julia Olszewska

Piotr Trzaskowski

Korekta:

Małgorzata Kacperek

Projekt i skład graficzny:

Wojtek Mejor

Fotografie:

Michalina Bończa-Tomaszewska, Robert Mikołajski, Tomasz Włoszczowski,
Sonia Priwieziencew, Piotr Trzaskowski, Wojtek Mejor

Ilustracja na tylnej okładce:

www.titom.be (CC BY-NC-ND 2.0 PL)

Druk:

Drukarnia EFEKT, ul. Lubelska 32, Warszawa

Publikacja wydana przez Instytut Globalnej Odpowiedzialności w ramach projektu „Learning for Solidarity-based Food Systems” lata 2013-2015. Program „Uczenie się przez Życie”.



Instytut Globalnej Odpowiedzialności

Ul. Bachmacka 1/11

02-647 Warszawa



**Program
Uczenie się
przez całe życie**

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.

Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną

Rolnictwo Wspierane przez Społeczność

partnerstwo między rolnikami a konsumentami

O tym przewodniku 4



I. CO TO JEST RWS? 5

1. Alternatywny model współpracy między rolnikami a konsumentami 5
2. Na jakie problemy odpowiada RWS? 7
3. Korzyści i wyzwania dla rolników i konsumentów RWS-u ... 8
4. Świerże-Panki – pierwszy polski RWS 9
5. RWS na świecie 11



II. JAK ZAŁOŻYĆ I PROWADZIĆ RWS? 12

1. Nawiązanie współpracy 12
2. Plan działania 13
3. Ustalenie ceny i formy płatności 16
4. Dostawy i organizacja odbiorów 17
5. Komunikacja w grupie 20



III. INFORMACJE PRAKTYCZNE 21

1. Porozumienie RWS Świerże-Panki 2013. 21
2. Budżet RWS-u Świerże-Panki 2013. 26
3. Procedury RWS-u Świerże-Panki 26
4. Narzędzia komunikacji – jak je wybrać? 28
5. Chcesz wiedzieć więcej? 30

O tym przewodniku

- i** Celem przewodnika jest przedstawienie polskim rolnikom i konsumentom, czym jest Rolnictwo Wspierane przez Społeczność (RWS) oraz pokazanie w przystępny sposób, jak założyć grupę funkcjonującą według jego założeń.
- i** Rolnictwo Wspierane przez Społeczność to model współpracy drobnych gospodarstw rolnych oraz konsumentów opartej na bezpośrednim kontakcie i wzajemnym wsparciu tych dwóch grup. Chodzi w nim o solidarne inwestowanie w działalność i rozwój lokalnych rodzinnych gospodarstw rolnych i zarazem umożliwienie odbiorcom dostępu do świeżej zdrowej żywności po przystępnej cenie.
- i** Postępujące zmiany w sposobie produkcji i dystrybucji żywności powodują zarówno zanikanie rodzinnych gospodarstw rolnych, jak i wzrastanie cen świeżej żywności dobrej jakości, coraz trudniej dostępnej dla przeciętnych zjadaczy chleba. Zmiany te doczekały się jednak odpowiedzi ze strony rolników i konsumentów. Oddolna organizacja rolników i konsumentów zaowocowała bezpośrednią współpracą opartą na solidarności, zaufaniu oraz sprawiedliwej cenie dla obydwu stron.
- i** W pierwszej części przewodnika wyjaśniamy, czym jest Rolnictwo Wspierane przez Społeczność, na jakich zasadach się opiera i jak funkcjonuje w Polsce i na świecie. Druga część natomiast to zbiór praktycznych porad, skierowanych zarówno do rolników, jak i konsumentów, dotyczących tego, jak założyć własny RWS.

Życzymy przyjemnej lektury i powodzenia w zakładaniu nowych RWS-ów!



I. CO TO JEST RWS?

1. Alternatywny model współpracy między rolnikami a konsumentami

Rolnictwo Wspierane przez Społeczność (RWS) to model współpracy między konsumentami a producentami żywności, który tworzy dogodne warunki działalności dla **drobnych gospodarstw rolnych**. Relacja między obiema grupami oparta jest na kontakcie osobistym, zaufaniu, szacunku i obustronnej opiece.

W RWS-ie **konsumenci płacą rolnikom z góry na początku sezonu**, ustaloną na podstawie wspólnie opracowanego budżetu kwotę. Dzięki takiemu rozwiązaniu rolnik zna swój roczny przychód i niezależnie od urodzaju czy wahań cen rynkowych z powodzeniem prowadzi gospodarstwo. Płatności dokonywane wczesną wiosną dają gospodarstwu środki niezbędne do zakupu nasion i drobnego sprzętu, co **pozwalą uniknąć pożyczek**, a tym samym zależności od kaprysów systemu bankowego. W zamian za to konsumenci mają dostęp do świeżej żywności po przystępnej cenie, która jest regularnie dostarczana w ich okolicy.

RWS W TRZECH KROKACH:



Grupa gospodarstw domowych i gospodarstwo rolne postanawia współpracować ze sobą w trakcie całego sezonu. Konsumenci zobowiązują się do regularnego odbioru płodów rolnych (warzywa, owoce, ale może być też nabiał czy mięso) z zaprzyjaźnionego gospodarstwa.



Na początku sezonu uczestnicy płacą określoną sumę pieniędzy z góry – może to być całość albo pierwsza rata. Cena za całość ustalana jest przez rolników w porozumieniu z konsumentami na podstawie szacowanych kosztów (koszt nasion, sadzonek, uprawy, płace pracowników, transport do miejsca dostawy).



W trakcie sezonu rolnicy przywożą raz w tygodniu paczkę różnorodnych sezonowych warzyw (albo innych ustalonych produktów), które mają zaopatrzyć gospodarstwo domowe na tydzień. Każde gospodarstwo domowe w umówionym miejscu i czasie odbiera swoją paczkę, której zawartość zależy od tego na co aktualnie jest sezon.

Współpraca RWS opiera się na pięciu podstawowych zasadach:

Partnerstwo

Model RWS opiera się na zasadach partnerstwa, zawartych w umowie (pisemnej albo ustnej) między konsumentem a rolnikami. Cena ustalana jest na podstawie jawnych szacowanych kosztów produkcji żywności. Cena ma uwzględniać zarówno pracę rolników, jak i finansowe możliwości konsumentów.

Solidarność

Ryzyko związane z uprawą żywności jest ponoszone przez obie strony. Konsumentów wspierają rolników podczas okresowych nieurodzajów i są gotowi na mniejszy niż planowany odbiór, są jednak nagradzani nadwyżką podczas obfitych plonów. Opłacenie swojego „udziału” z góry jest ważnym elementem tej solidarności.

Bliskość

RWS pomaga świadomie wspierać lokalną gospodarkę. Bliskość geograficzna pozwala na utrzymanie osobistego kontaktu z rolnikami oraz daje możliwość poznania realiów związanych z uprawą żywności.

Różnorodność

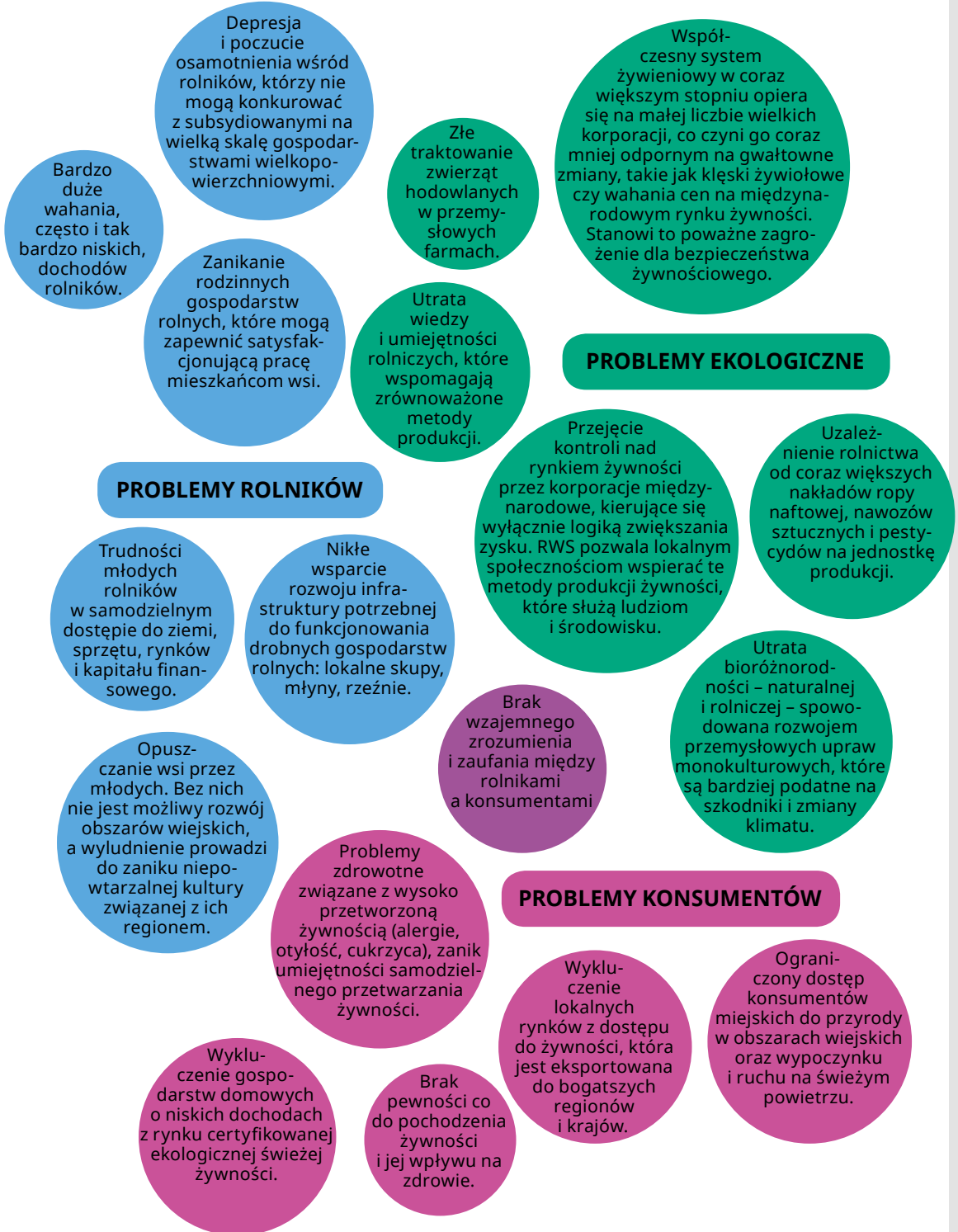
Model ten wspiera gospodarstwa zróżnicowane, które prowadzą zrównoważony model upraw oparty o płodozmian. Duża różnorodność upraw wspiera zdrowie gleby oraz zapewnia zbilansowaną dietę konsumentom.

Zaangażowanie

Członkowie RWS-u angażują się w działalność swojej grupy: organizują odbiory, samodzielnie rozdzielają warzywa, odwiedzają gospodarstwo, pomagają przy uprawach oraz regularnie kontaktują się ze współpracującym gospodarstwem rolnym. Rolnicy z kolei na bieżąco informują konsumentów o stanie upraw i ważnych wydarzeniach w gospodarstwie.

2. Na jakie problemy odpowiada RWS?

Model współpracy RWS powstał w odpowiedzi na problemy wynikające z uprzemysłowienia rolnictwa i globalizacji rynków żywności. Oto kilka problemów, na które odpowiada RWS:



3. Korzyści i wyzwania dla rolników i konsumentów RWS-u

Mimo że model RWS pod wieloma względami ułatwia pracę rolnikom oraz jest przyjazny dla konsumentów, niesie ze sobą również pewne wyzwania i ograniczenia. Zanim zaczniemy, warto zapoznać się zarówno z jego korzyściami, jak i niedogodnościami.

Korzyści dla rolników:

- Pewny dochód, który pomaga lepiej zaplanować wydatki związane z uprawą oraz zapewnia stabilność finansową w życiu osobistym.
- Więcej czasu na skupienie się na uprawie zamiast na szukaniu rynków zbytu.
- Wyższy zarobek ze sprzedaży, ponieważ rolnicy sprzedają swoje produkty bezpośrednio konsumentom.
- Lepszy kontakt z odbiorcami, który pozwala bezpośrednio reagować na ich uwagi i potrzeby.
- Konsumenty mogą pomóc zaplanować przyszłe uprawy (podpowiedzieć, na co jest zapotrzebowanie) oraz pomóc w uprawie podczas wizyt w gospodarstwie (pielnie, zbiory).

Korzyści dla konsumentów:

- Regularny dostęp do świeżej i tańszej żywności ze sprawdzonego źródła.
- Wpływ na kształtowanie i wspieranie lokalnej gospodarki, opartej na zrównoważonych metodach produkcji.
- Edukacja dotycząca różnorodności płodów rolnych, metod produkcyjnych i kosztów związanych z produkcją i sezonowością żywności.
- Wzmocnienie więzi z własną lokalną wspólnotą.

Wyzwania dla rolników:

- Potrzeba dokładnego planowania swoich upraw oraz zróżnicowanie produkcji rolnej.
- Konieczność znalezienia grupy odbiorców gotowych na taką współpracę.
- Prowadzenie jasnej i regularnej komunikacji z odbiorcami na temat stanu upraw i planowanych dostaw.
- Organizacja wizyt wolontariackich dla osób, które chcą pomóc w uprawie.
- Na koniec sezonu podsumowanie i omówienie dotychczasowego przebiegu współpracy.

Wyzwania dla konsumentów:

- Płacenie (w części lub całości) z góry.
- Stawianie się regularnie w umówionym miejscu po odbiór warzyw.
- W przypadku słabych plonów – zgoda na otrzymanie mniejszej paczki bez zwrotu pieniędzy.
- Kilkakrotna pomoc przy wydawaniu warzyw podczas sezonu.
- Gotowość na próbowanie nowych warzyw, chęć ich gotowania w domu.
- Konieczność akceptacji ograniczeń wynikających z sezonowości zbiorów (nie dostaniemy świeżych truskawek zimą).

4. Świerże-Panki – pierwszy polski RWS

Najprawdopodobniej pierwszy w Polsce przykład współpracy opartej o model RWS powstał wiosną 2012 roku. Wtedy to grupa konsumentów aktywnych w bratnim projekcie na rzecz świadomej konsumpcji – Warszawskiej Kooperatywie Spożywczej (WKS) postanowiła wraz z rolnikami Sonią Priwieziencew i Tomaszem Włoszczowskim założyć grupę RWS. Inicjatorami tego pomysłu byli Piotr Trzaskowski i Wojciech Mejor. W drugim sezonie działalności na grupę składały się już 23 warszawskie gospodarstwa domowe oraz dwa gospodarstwa rolne.



Fot.: Wojtek Mejor

Gospodarstwo ekologiczne „Za Brzozami” Sonii i Tomasza znajduje się 120 km od Warszawy we wsi Świerże Panki w powiecie ostrowskim, województwie mazowieckim. Gospodarstwo ma powierzchnię 6,02ha, w tym: 2,70ha sadu starych odmian (jabłonie, grusze śliwy, czereśnie), 2,50ha łąk, 0,5ha lasu, warzywniak 4 ary. To właśnie z tego niewielkiego warzywniaka pochodzi duża część dostaw w ramach tego RWS-u. Sonia i Tomek stosują naturalne metody uprawy, płodozmian i wspomaganie roślin poprzez dobre sąsiedztwo. Nie używają chemicznych nawozów ani pestycydów i herbicydów. W 2012 roku po trzech latach procesu konwersji zakończyli proces pozyskiwania certyfikatu rolnictwa ekologicznego. W roku 2013 do RWS-u dołączyło gospodarstwo ekologiczne Leszka i Joanny Kwietniaków z Kruszewa, które dostarczało niewielką liczbę produktów, których nie uprawia się w Świerżach-Pankach.

W RWS Świerże-Panki sezon trwa około 20 tygodni, w ciągu których co czwartek dostarczane są warzywa i owoce. Konsumenty wpłacili po 700 złotych na początku sezonu na poczet przyszłych dostaw. Obecnie prowadzone są rozmowy na temat wydłużenia sezonu. Za transport produktów do Warszawy odpowiadają rolnicy. Co tydzień przyjeżdżają na ulicę Smolną 14, gdzie nieodpłatnie RWS goszczony jest przez Stowarzyszenie Mieszkańców ulicy Smolnej. W momencie dostarczania produktów, na miejscu pojawia się jedna osoba spośród odbiorców, by pomóc w rozładunku. To ona odbiera towar, zapisuje informację dotyczącą ilości warzyw i dzieli ją przez gospodarstw domowych – tak ustala się indywidualna wielkość jednakowej dla każdego odbiorcy paczki. „Operacja” rozładowania towaru trwa około godziny.

Od południa, kiedy kończy się rozładunek członkowie RWS przychodzą, by odebrać swoje paczki. Każdy sam waży, a potem pakuje produkty do przyniesionych toreb i wózków przez co zabieg rozdzielania przebiega sprawnie i nie wymaga obarczania tą funkcją jednej osoby. Wyznaczona osoba zagospodarowuje pozostałe warzywa, sprzętą po dostawie i zamyka lokal około godziny 20.



Fot.: Robert Mikołajski

RWS Świerże-Panki wprowadził również opcję pomocy w gospodarstwie. W trakcie sezonu, ochotnicy uczestniczą w pracach polowych przez dwa dni. Ci, którzy zdecydowali się na taki wyjazd, wspominają to jako unikalną możliwość poznania gospodarstwa, wymaganego nakładu pracy, przestrzeni na której się uprawia warzywa, a także realiów pracy i życia na wsi.

Na koniec każdego sezonu podsumowano dotychczasową współpracę. Służyły temu ankiety wypełniane przez uczestników oraz spotkanie, na którym omówiono ich wyniki i planowano przygotowanie kolejnego sezonu. O skali powodzenia projektu nich świadczy fakt, że wszystkie osoby wypełniające ankiety podsumowującą sezon 2013 wskazały, że są zadowolone z udziału w RWS-ie!

i Więcej o RWS-ie Świerże Panki przeczytasz na blogu www.rws.waw.pl – tam też znajdziesz informacje kontaktowe do członków RWS-u.

i W III części przewodnika znajdziesz treść porozumienia, które zostało zawarte między rolnikami i konsumentami w 2013 roku, budżet operacji oraz procedury odbioru warzyw dla konsumentów.

5. RWS na świecie

RWS oraz inne podobne oddolne inicjatywy, wspierające bezpośrednią współpracę między rolnikami a konsumentami, działają od lat na całym świecie. Oto kilka krótkich informacji o wybranych RWSach na świecie.

Japonia

Tu został zapoczątkowany model RWS. W latach 70. XX wieku, w odpowiedzi na nadmierne stosowanie środków chemicznych w uprawie warzyw i owoców, grupa zaalarmowanych matek nawiązała współpracę z rolnikiem ekologicznym. Po czterech latach początkowej współpracy nawiązali oni stałą kooperację opartą na całosezonowych, płatnych z góry, kontraktach. Rolnik zaopatrywał rodziny w mięso, ryż, pszenicę i warzywa. Nazwa tej współpracy po japońsku to *teikei*. Obecnie szacuje się, że istnieje ponad 500 grup *teikei*. W Japonii funkcjonuje ponad 650 spółdzielni spożywczych wspierających bezpośrednią współpracę rolników i konsumentów.

USA

Pierwsze RWS-y były zakładane już w latach 80. XX wieku, obecnie szacuje się, że funkcjonuje tam ponad tysiąc grup RWS. W samym Nowym Jorku związanych z RWS-ami jest ok. 16 tys. konsumentów. Większość inicjatyw wspiera małe i rodzinne gospodarstwa, które współpracują z grupami odbiorców w niewielkiej odległości. Rozwinęło się tam również wiele form współpracy: począwszy od bardzo elastycznych „abonamentów”, których członkostwo można sobie zawiesić na okres wakacji, skończywszy na bardzo zaangażowanych grupach, w których godziny przepracowane w polu można wymienić na część udziału w RWS-ie. Czasami stosowane są również różne wysokości opłat zależne od zarobków, oferujące niższe stawki dla biedniejszych rodzin.

Francja

Francuski odpowiednik RWS-u to AMAP, co jest rozwinięciem nazwy „Stowarzyszenie na rzecz Wspierania Rolnictwa Chłopskiego”. Pierwsze AMAP-y powstały w 2001 roku w Prowansji. Wciąż istnieje tam wiele tradycyjnych targowisk, które są chętnie odwiedzane przez Francuzów. Mimo to drobni rolnicy mieli duże trudności z utrzymaniem swoich gospodarstw. AMAP RWS stworzył dla nich perspektywę rozwoju i na stałe wpisał się w obraz francuskiej prowincji. Na dzień dzisiejszy w tym modelu działa kilka tysięcy gospodarstw.

Czechy

W 2013 istniało ok. 10 inicjatyw związanych z alternatywnym sposobem produkcji i dystrybucji lokalnej żywności, określanymi jako RWS-y. Zazwyczaj grupa odbiorców płaci pieniądze z góry (za cały sezon lub poszczególne miesiące) i bierze na siebie odpowiedzialność za zorganizowanie odbioru i administrację projektu. Istnieją jednak gospodarstwa prowadzone przez wszystkich członków grupy, którzy sami odpowiadają za uprawę warzyw. Inicjatywy tego typu są rozproszone po całym kraju. Większość z nich współpracuje z certyfikowanymi gospodarstwami ekologicznymi.

Węgry

Na obecną chwilę działa 8 gospodarstw rolnych opartych o model RWS. W jego promocji bardzo aktywną rolę odgrywa Stowarzyszenie Świadomych Konsumentów www.tudatosvasarlo.hu. Dodatkowo w tym kraju dobrze funkcjonują tak zwane „grupy zakupowe”, które organizują wspólne zakupy u różnych gospodarstw dla swoich członków. Pierwsze RWS-y powstawały już w roku 1998, jednak gospodarstwa związane z tym modelem postanowiły od niego odejść. Powodem były źle wyliczone koszty działalności oraz brak akceptacji przez klientów z góry ustalonych paczek. W obecnie działających RWS-ach liczba nowych członków stale rośnie. Wszystkie obecne RWS-y albo stosują metody uprawy ekologicznej, albo rezygnują ze stosowania chemii.



II. JAK ZAŁOŻYĆ I PROWADZIĆ RWS?

Jeżeli podoba Wam się pomysł współpracy rolniczo-konsumenckiej opartej na modelu RWS – czas działać! Założenie nowego RWS-u wymaga zaangażowania od kilku osób, które na początku poświęcą swój czas na nawiązanie współpracy. Oto kilka praktycznych porad, jak tego dokonać.

Żeby założyć własny RWS, będziecie przede wszystkim potrzebować:

- Rolników
- Grupy zorganizowanych i zmotywowanych konsumentów
- Ziemi
- Wizji współpracy
- Planu działania
- Czasu na zawiązanie współpracy

Niektóre RWS-y powstają z inicjatywy konsumentów, niektóre z inicjatywy rolników. Zazwyczaj wszystko zaczyna się od jednej albo dwóch zmotywowanych osób, które poświęcają swój czas na rozpoczęcie projektu. W zależności od tego, kto inicjuje współpracę – rolnicy czy konsumenci – rozwój przedsięwzięcia wygląda inaczej.

1. Nawiązanie współpracy

Potrzebni są przede wszystkim ludzie, którzy zechcą zaangażować się w projekt.



Jeśli jesteś rolnikiem albo rolniczką, szukasz zmotywowanych konsumentów:

- Skontaktuj się z już istniejącymi lokalnymi stowarzyszeniami (o różnym profilu działalności) i znanymi Ci organizacjami ekologicznymi. Warto odezwać się do pobliskich szkół, ośrodków gminnych, domów kultury czy stowarzyszeń młodych matek.
- Zorganizuj otwarte spotkanie informacyjne, żeby zaciekawić ludzi i wyjaśnić, na czym polega pomysł.
- Przedstaw pomysł swoim obecnym klientom. Zaprosz ich na wizytę w gospodarstwie, podczas której będziecie mogli porozmawiać na temat nowej formy współpracy.



Gdy szukasz rolników:

- Zgłoś się do istniejących organizacji i stowarzyszeń rolniczych.
- Rozmawiaj z rolnikami, którzy już prowadzą sprzedaż bezpośrednią.
- Spotkaj się ze słuchaczami szkół i uczelni rolniczych.
- Skontaktuj potencjalnie zainteresowanych rolników z osobami, które mają doświadczenie w prowadzeniu RWS-ów. Pomogą one lepiej objaśnić model współpracy.
- Wy tłumacz rolnikom – konkretnie, w liczbach – jak współpraca z RWS-em może przyczynić się do poprawy funkcjonowania gospodarstwa.

2. Plan działania

Gdy uda Wam się znaleźć ludzi chętnych do współpracy, wspólnie stwórzcie jasny i realistyczny plan działania:

- Upewnijcie się, że podczas prowadzenia ustaleń każdy z uczestników został wysłuchany. Czasami warto zaprosić do współpracy kogoś z doświadczeniem w prowadzeniu konsultacji w większym gronie.
- Spiszcie wartości, jakimi kierujecie się podczas zakładania RWS-u. Znajdźcie wartości, które Was łączą i upewnijcie się, że uwzględniacie je podczas ustalania planu.
- Ustalcie potrzeby każdej ze stron. Przykładowe potrzeby rolników: rynek zbytu, zatrudnienie dodatkowych pracowników w gospodarstwie, wzmożone wydatki na początku sezonu. Przykładowe potrzeby ze strony konsumentów: przystępne ceny ekologicznej żywności, dogodne miejsce odbioru warzyw.
- Na tej podstawie określcie:
 - listę produktów, które rolnicy mogą Wam dostarczyć (patrz: część III, „Porozumienie RWS Świerże-Panki 2013” aneks),
 - cenę, jaką zapłacicie za całość oraz sposób płatności,
 - czas trwania współpracy,
 - miejsce i sposób odbioru.
- Ustalcie, jakie decyzje związane z tymi potrzebami musicie podjąć.
- Poszukajcie informacji o istniejących RWS-ach w Polsce i zagranicą. Pomoże Wam to znaleźć rozwiązania dla Waszych konkretnych potrzeb.
- Podzielcie się rolami do wykonania: znalezienie miejsca dostaw, stworzenie narzędzi komunikacji (blog, lista kontaktów, lista mailingowa etc.), planowanie finansowe, koordynacja wyjazdów pomocników do gospodarstwa etc.
- Ustalcie konkretny harmonogram zadań do wykonania (kto, co, do kiedy musi zrobić).
- Spiszcie umowę między rolnikami a konsumentami, w której zawrzecie swoje wspólne ustalenia. Pozwolą Wam one uporządkować postanowienia i będą stanowić punkt odniesienia w przyszłej współpracy (patrz: część III, „Porozumienie RWS Świerże-Panki 2013”).
- I oczywiście pamiętajcie o nadaniu nazwy Waszej grupie :-)



Fot.: Michalina Bończa-Tomaszewska

Oto kilka pytań, na które będziecie musieli sobie odpowiedzieć przed rozpoczęciem RWS-u:

? Co produkujemy – czyli jak określić listę produktów w przypadku RWS-u warzywnego?

To, co znajdzie się w paczce, zależy przede wszystkim od tego, co jest możliwe do wyprodukowania w danym gospodarstwie. Każde gospodarstwo rolne ma swój specyficzny mikroklimat, rodzaj gleby i możliwości techniczne do uprawy różnych warzyw. Nie wszystko wszędzie wyrośnie albo będzie bardzo trudne do uprawy. Zawartość paczki zależy zatem od tego, co jest dla danego gospodarstwa wykonalne i co dobrze rośnie na danej glebie. Dobrze jest porozmawiać wcześniej z konsumentami na temat ich specjalnych życzeń, możliwe jest, że istnieje jakieś szczególne zapotrzebowanie na pewien rodzaj warzyw. Jeżeli są one możliwe do uprawy, będzie to zawsze miły gest w stronę odbiorców.

RWS wymaga również specjalnego podejścia do planowania upraw. Ponieważ rolnicy decydują się na współpracę z określoną liczbą odbiorców, zbiory każdego z warzyw powinny być wystarczające do podziału dla wszystkich odbiorców. Najlepiej, by paczka składała się z różnorodnych warzyw, które zapewnią wystarczającą ilość do spożycia dla gospodarstwa domowego przez cały tydzień. Dlatego uprawę trzeba tak rozplanować, żeby w miarę możliwości w każdym tygodniu pojawiała się mieszanka warzyw liściastych, bulwiastych, kapustnych, dyniowatych etc.

? Ile ziemi potrzeba do upraw?

Jeżeli współpracujecie z kimś, kto prowadzi swoje własne gospodarstwo, będzie Wam łatwiej oszacować, ile ziemi potrzebujecie do wykarmienia konkretnej grupy osób. Jeżeli jednak zakładacie gospodarstwo od podstaw, musicie przyjąć pewne początkowe szacunki.

Po pierwsze określcie, jakie produkty będzie zapewniał wasz RWS. Czy zdecydujecie się na dostawę całoroczną, czy tylko między wiosną a jesienią. To duża różnica. Produkcja nabiału i mięsa też znacznie zwiększa zapotrzebowanie na ziemię. Szacuje się, że na wyżywienie jednej osoby przez cały rok przy diecie wegetariańskiej czy wegańskiej potrzeba ok. 700 m². Jednak typowa dieta oparta na mięsie wymaga ponad pięciokrotnie więcej ziemi.

To, ile ziemi potrzeba, zależy również od lokalnych warunków, takich jak:

- rodzaj gleby i klimatu
- metody produkcji, sposób chowu zwierząt
- zróżnicowanie produkcji



Uprawa warzyw

Można przyjąć, że do uprawy samych warzyw potrzeba 100 m² na jedną osobę na jeden sezon upraw. Zakładamy intensywny sposób produkcji i średnią jakość ziemi. Można się też posiłkować szacunkami znanymi z innych gospodarstw z regionu.

Do tego należy:

- dodać 20% na obsiew tzw. zielonego nawozu
- dodać 5% na „margines bezpieczeństwa”
- wykluczyć te obszary, które przynoszą bardzo niską produkcję.

Razem daje nam to ok. 120-150 m² na jedną osobę.



Fot.: Michalina Bończa-Tomaszewska

? Współpracować z jednym gospodarstwem rolnym czy z wieloma?

Czasami zdarza się, że jedno gospodarstwo rolne nie wystarczy do zawiązania RWS-u. Przyczyną może być zbyt małe zróżnicowanie produkcji rolnej. Warto wtedy pomyśleć o współpracy kilku gospodarstw, które wspólnie będą dostarczać żywność. Przykładem jest RWS Świerże-Panki, w którym współpracę nawiązały dwa gospodarstwa rolne, oddalone od siebie ok. 30 km. Jedno z gospodarstw zapewniało warzywa kapustne i korzeniowe, drugie natomiast warzywa liściaste, zioła, dyniowate oraz ogórki i pomidory. Rolnicy przed rozpoczęciem sezonu ogłosili, ile jakich warzyw dostarczy każde z gospodarstw. Odbiorcy podpisali zatem umowę z dwoma gospodarstwami rolnymi, lecz jedno z nich wzięło na siebie koordynację planowania upraw oraz cotygodniowych dostaw.



Fot.: Tomasz Włoszczowski

3. Ustalenie ceny i formy płatności

RWS nie opiera się na produkcji jak najtańszej żywności. Mimo że jego celem jest zapewnienie tańszej niż z innych źródeł żywności, chodzi w nim również o jej jasną i sprawiedliwą wycenę. Głównym celem rolników jest długoterminowe utrzymanie gospodarstwa, a nie maksymalizacja zysku w krótkim terminie. Cena, którą rolnicy wspólnie ustalają z konsumentami, ma pokryć koszty utrzymania gospodarstwa i pracy włożonej w uprawę i dowóz żywności.



Cena w RWS-ie jest:

Sprawiedliwa:

- głównym celem przedsięwzięcia jest zapewnienie rolnikom stałego utrzymania, które zapewni im godne życie o odpowiednim standardzie

Rozsądna:

- ceny są ustalane na podstawie poniesionych kosztów przez gospodarstwo
- dzięki sprzedaży bezpośredniej koszty związane ze sprzedażą są znacznie niższe (reklama, marża pośredników, obsługa stoiska na targu)
- dzięki zaplanowanej produkcji i zapewnionemu odbiorowi całego zbioru cena produktów nie jest podwyższona o koszt produkcji żywności niesprzedanej

Przystępna:

- cena uwzględnia możliwości finansowe gospodarstw domowych związanych z RWS-em

Wysokość składki musi być ustalona przed rozpoczęciem sezonu i zapisana w umowie. Ważne jest, żeby włączyć konsumentów w proces wyliczania ceny albo jasno przedstawić, z czego taka cena wynika. Pomoże im to zrozumieć, co dokładnie opłaca ich składka. Mimo że niskie ceny mogą zachęcić większą liczbę osób, nie mogą one zachwiać równowagi finansowej gospodarstwa rolnego: przychód musi pokryć koszty produkcyjne i operacyjne działalności oraz zapewnić pewną rezerwę, niezbędną dla długoterminowego utrzymania RWS-u.

Płatność może być dokonana gotówką albo przelewem bankowym. Termin płatności i ewentualne rozłożenie jej na raty również muszą być ustalone. Konsumenty mogą zapłacić całość przed rozpoczęciem sezonu po podpisaniu umowy. Taka forma płatności zapewni wystarczającą sumę środków niezbędnych do rozpoczęcia sezonu (koszt nasion, sadzonek, narzędzi). Płatność można jednak rozbić na raty i np. płacić ustaloną kwotę raz w miesiącu.

Koszty utrzymania RWS-u, które mogą się pojawić:

- podatek gruntowy
- amortyzacja (maszyny, budynki)
- dzierżawa ziemi
- koszty administracyjne (księgowość, konto bankowe)
- materiały (nasiona, sadzonki, nawóz, system nawadniający, folia do tuneli)
- pensje pracowników sezonowych
- kupno albo wynajem maszyn rolniczych
- nawadnianie
- utrzymanie zwierząt (pasze, weterynarz)
- utrzymanie chłodni
- koszt związany z certyfikacją uprawy ekologicznej
- podatki i ubezpieczenia
- transport dostawy

4. Dostawy i organizacja odbiorów

Czas i miejsce dostaw odgrywają kluczową rolę w powodzeniu RWS-u. Najlepiej, żeby miejsce dostaw było dogodne dla członków RWS-u i zapewniało swobodny dojazd rolnikom. Chodzi również o koordynację i współorganizację odbiorów przez członków RWS-u, tak żeby jak najwięcej osób czuło się zaangażowanych w projekt.

Pytania do rozstrzygnięcia przy wyborze miejsca i czasu odbiorów:

? Jakie miejsce dostawy jest najlepsze?

Po pierwsze zastanówcie się, czy w ogóle wchodzi w grę odbiór warzyw u rolników?

Jeżeli nie, pomyślcie:

- Jaka lokalizacja będzie najbliższa dla jak największej liczby konsumentów?
- Czy podjedzie i swobodnie zaparkuje tam samochód (dostawczy) rolników?
- Czy są tam jakieś przeszkody, które utrudnią rozładunek (np. wysokie schody)?
- Czy potrzebne będzie oświetlenie i ogrzewanie? To bardzo ważne w okresie zimowym.

? Czy korzystanie z wybranego miejsca jest płatne?

Zastanówcie się, czy możecie korzystać z lokalu za darmo. W sezonie letnim i jesiennym można rozważyć możliwość organizacji dostaw na świeżym powietrzu.

Przykładowe miejsca dostaw:

- Garaż w domu członka RWS-u
- Zaprzyjaźniona restauracja, kawiarnia, piwnica hotelu
- Lokale zarządzane przez miasto, gminę, domy kultury
- Sala parafialna

? Jaka pora tygodnia i dnia odpowiada rolnikom i konsumentom?

Kwestie do rozważenia:

- Jakie są plusy i minusy organizacji dostawy w weekend, a jakie w ciągu tygodnia?
- Czy dostawa i odbiór mogą się odbyć w tym samym czasie (np. wieczorem)?
- Czy rolnicy przywożą warzywa rano, a odbiór odbywa się wieczorem?
- Jakie jest okno czasowe dla odbioru – 30 min, godzina, cały dzień?

? Czy warzywa przyjeżdżają podzielone na paczki, czy każdy musi sobie sam odważyć warzywa?

Pomyślcie o tym, jakie są plusy i minusy każdego z rozwiązań? Czy dzielenie warzyw przez rolników wpłynie na cenę końcową?

? Jak zorganizować odbiór warzyw?

Pomyślcie o następujących kwestiach:

- Kto odpowiada za organizację odbiorów warzyw? Czy potrzebny jest koordynator?
- Ile osób jest potrzebnych do wydawania warzyw?
- Jaki jest zakres obowiązków koordynatora?
- Jak ustalicie, kto jest odpowiedzialny za koordynację każdej z dostaw?

Warto jest na początku sezonu pomyśleć o harmonogramie koordynatorów dostaw. Taka osoba jest wtedy odpowiedzialna za kontakt z rolnikami w tygodniu przed obiorem oraz organizację dostawy i odbioru. Może to być jedna osoba albo więcej.



Fot.: Michalina Bończa-Tomaszewska

Przykładowa lista obowiązków koordynatora dostawy:

- Przyniesienie listy osób odbierających
- Przepisanie listy warzyw do odbioru, tak żeby każdy wiedział, co ma sobie odważyć
- Rozstawienie wagi, stołów
- Pomoc osobom, które odbierają warzywa „za kogoś” i są pierwszy raz na odbiorze
- Sprzątanie po odbiorze
- Zagospodarowanie warzyw, które zostaną

Oto kilka problemów, które mogą się pojawić w trakcie odbiorów:

⚠ Jeśli nie mogę odebrać warzyw

Kiedy nie możesz odebrać warzyw, a często ten problem występuje podczas wyjazdów wakacyjnych, poinformuj rodzinę, znajomych, żeby odebrali paczkę za Ciebie. Jeżeli nikt nie może jej odebrać w Twoim imieniu, poinformuj koordynatora dostawy, żeby podzielił warzywa na mniejszą liczbę osób. Wtedy na pewno się nie zmarnują.

⚠ Jeśli nie lubię jakiegoś warzywa

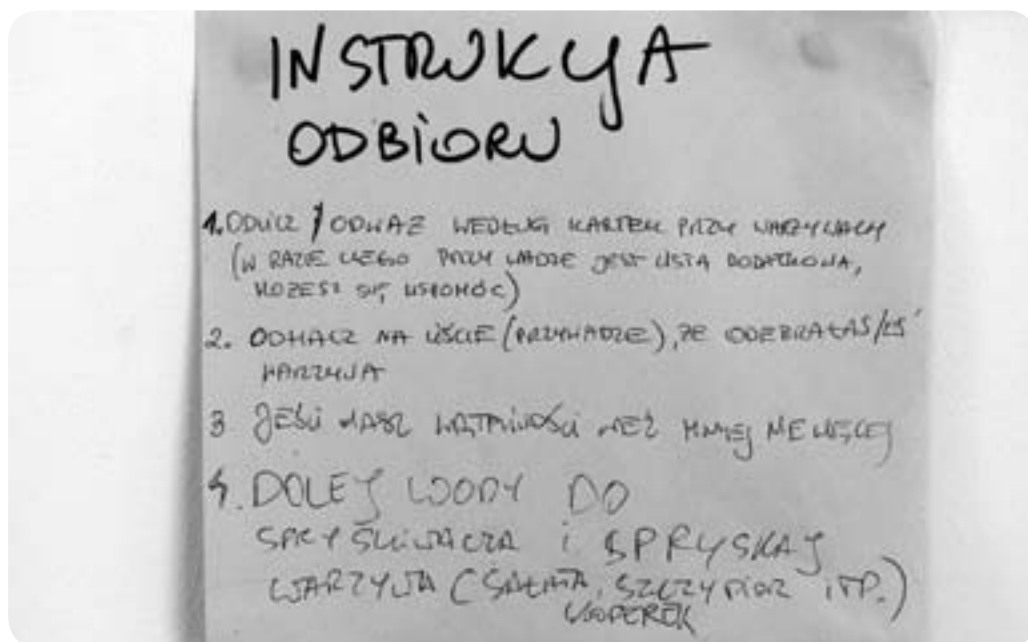
Warto zastanowić się nad postawieniem koszyka warzyw do wymiany. Jeżeli nie lubisz czegoś wrzucić to do tego koszyka. Jest to sygnał, że jest to wolne warzywo, które każdy sobie może wziąć. A nóż znajdziesz następnym razem swój przysmak.

⚠ Pomoc sąsiadka

Pomyśl, czy nie możesz odbierać warzyw razem z kimś, kto mieszka w Twojej okolicy. Możecie odbierać warzywa dla siebie nawzajem, a potem obierać je od siebie z domu. Wtedy do miejsca odbiorów jeździsz tylko raz na dwa tygodnie. To duża oszczędność czasu.

⚠ Jeśli chcemy rozszerzyć paletę produktów

Warto porozmawiać na temat współpracy z innymi dostawcami. Może akurat znacie producenta soków, chleba, serów, jajek, który z chęcią raz na jakiś czas podłączy się do dostawy albo sam przywiezie swoje produkty. Możecie zawrzeć równoległą umowę RWS-ową z taką osobą albo umówić się na dostawy oparte o przedpłatę.



Fot.: Michalina Bończa-Tomaszewska

5. Komunikacja w grupie

Jasna komunikacja jest niezbędna, aby RWS się powiódł. Na niej opiera się zaufanie i partnerstwo. To ona tworzy więź między członkami grupy.

Komunikacja nie będzie odbywać się sama z siebie. Proces pozostawiony samemu sobie może przerodzić się w jednostronne wysyłanie pretensji albo nagromadzenie niepotrzebnych nieporozumień. W różnych przypadkach może zabraknąć osoby koordynującej proces komunikacyjny z powodu braku zainteresowania członków grupy albo nadmiaru innych obowiązków. Zastanówcie się, jak możecie uniknąć patowych sytuacji. Pomocna jest organizacja warsztatów, spotkań i rozmów, stworzenie forum dyskusyjnego. Im więcej osób uda się Wam zaangażować, tym bardziej uczestnicy będą identyfikować się z projektem i będą gotowi wziąć za niego odpowiedzialność.

Rolnicy – informujcie grupę o tym, jak idą zbiory, z jakimi problemami się borykacie, co planujecie zebrać na najbliższą dostawę. Natomiast konsumenci – nie zasypujcie mailami rolników podczas najbardziej wytężonego czasu ich pracy. Pomyślcie, w jaki sposób komunikować wasze spostrzeżenia bez nadmiernego obciążania rolników. Jednym z rozwiązań jest wyznaczenie osób odpowiedzialnych za zbieranie uwag dotyczących warzyw czy dostaw, które będą zbiorowo przekazywane rolnikom.

Podczas trwania projektu spisujcie spostrzeżenia dotyczące współpracy i dzielcie się nimi. Po jakimś czasie najprawdopodobniej pojawią się pierwsze głosy niezadowolenia, konflikty, rozczarowanie, niespodziewane okoliczności, a nawet kłótnie. Może przyjść zmęczenie, pojawią się niedopowiedzenia. Niektóre z Waszych zamierzeń okażą się niemożliwe do wykonania. Pojawią się jednak również nowe możliwości i rozwiązania, których się wcześniej nie spodziewaliście.

Postarajcie się, aby w trakcie sezonu każdy członek RWS-u miał możliwość podzielenia się swoimi uwagami (np. za pomocą skrzynki z uwagami). Nie musicie ich omawiać na bieżąco z całą grupą, możecie poczekać do zakończenia sezonu.

Po zakończeniu sezonu pamiętajcie o zorganizowaniu spotkania podsumowującego Wasz wspólny wysiłek. Spytajcie się: co się udało, co poszło nie tak, jakie są następne kroki?

Powodzenie RWS-u zależy również od ciągłego naboru nowych członków. Pomyślcie o tym, jak rozmawiać z nowymi ludźmi na temat projektu i jak zachęcać nowych rolników do współpracy.

Przygotowaliśmy dla Was ściągawkę z listą narzędzi komunikacyjnych, które mogą okazać się przydatne w prowadzeniu RWS-u. Zajrzyjcie do części III, punktu „Narzędzia komunikacji – jak je wybrać?”.



III. INFORMACJE PRAKTYCZNE

1. Porozumienie RWS Świerże-Panki 2013

My, członkinie i członkowie nieformalnej grupy Rolnictwo Wspierane przez Społeczność (dalej RWS) zrzeszające konsumentów i rolników decydujemy się wzajemnie wspierać i dzielić ryzykiem związanym z produkcją żywności.

Celem RWS jest wsparcie i rozwój drobnych i rodzinnych producentów żywności ekologicznej i jej sprzedaż bezpośrednio konsumentom.

Członkiem lub członkinią grupy może stać się rolnik lub konsument, którego podpis potwierdza, że przeczytał, zrozumiał i akceptuje zasady i cele RWS i zgadza się działać zgodnie z tymi zasadami. Brzmiały one następująco:

KONSUMENTI I KONSUMENTKI:

Każdy z konsumentów lub konsumentek zgadza się zapłacić z góry kwotę 700 zł w terminie do 31 maja za dostawy jednej paczki co tydzień przez cały sezon (czyli około 20 tygodni, od drugiej połowy czerwca do końca października). Wpłaty będą dokonane na konto, którego numer podany jest na końcu wiadomości. Za obopólną zgodą konsumenta lub konsumentki oraz rolników możliwe jest rozłożenie tej płatności na dwie raty i zmiana terminu płatności. Wpłacona kwota będzie podzielona pomiędzy producentów biorących udział w RWS tj:

- gospodarstwem ekologicznym „Za Brzozami” Tomasza Włoszczowskiego i Sonii Priwiezienczew
- gospodarstwem ekologicznym Leszka i Joanny Kwietniaków w Kruszewie.

Zgodnie z aneksem, część wyprodukowana przez gosp. w Kruszewie dotyczy warzyw (ziemniaków, cebuli, marchewki, buraków i kapusty) w ostatnich 8 tygodniach sezonu, których średnią tygodniową wartość szacuje się na 200zł.

Zobowiązują się odebrać swoją dostawę osobiście (lub przez uzgodnioną osobę) w umówionym miejscu i czasie oraz zgadzają się, że w przypadku nieodebrania w terminie dostawa przepada.

Rozumieją, że zawartość dostawy, choć ma być zbliżona do wielkości opisanych w Aneksie, zależy nie tylko od pracy rolników, lecz również od czynników zewnętrznych takich jak pogoda i inne przyczyny losowe. Postanowienie to odnosi się do obu gospodarstw.

Zobowiązują się do udziału w organizacji dostaw zgodnie z ustaleniami.

Płacą za produkty znajdujące się na terenie gospodarstwa, a ich dostawa i wydanie jest kwestią osobistego porozumienia między członkami i członkiniami RWS.

Każdy/a z nich zobowiązuje się do pracy w gospodarstwie w zakresie 2 dni w ciągu sezonu na warunkach ustalonych z producentami i producentkami żywności. zobowiązują się być uczciwi i chętni do współpracy z innymi członkami i członkiniami RWS.

PRODUCENCI I PRODUCENTKI:

Zobowiązują się dostarczać żywność wysokiej jakości produkowaną w sposób ekologiczny i bez użycia środków chemicznych oraz przestrzegać dobrych praktyk rolniczych.

Zobowiązują się regularnie udostępniać precyzyjne i zgodne z prawdą informacje na temat systemu produkcji, warunków upraw i przetwarzania surowców na potrzeby RWS, a także kosztów działalności.

Zobowiązują się dostarczać żywność w ilościach i o jakości możliwie zbliżonych do wcześniejszych ustaleń, które wyszczególnione są w Aneksie do tego porozumienia.

Dostarczają produkty w terminie i na warunkach uzgodnionych wcześniej z osobą koordynującą dostawę. W przypadku zmiany czasu, miejsca lub warunków dostawy zobowiązują się poinformować osobę koordynującą z wyprzedzeniem.

Zobowiązują się produkować, pakować i dystrybuować swoje produkty w miarę możliwości z jak najmniejszym negatywnym wpływem na środowisko oraz przestrzegać zasad higieny akceptowalnych dla obu stron.

Zgadzą się na odwiedziny gospodarstwa przez pozostałych członków i członkinie RWS w uzgodnionych z góry terminach.

Zobowiązują się być uczciwi i chętni do współpracy z innymi członkami i członkiniami RWS

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Przynajmniej raz w roku po zakończeniu sezonu organizowane będzie Walne Zgromadzenie, na które zaproszeni będą wszyscy członkowie i członkinie RWS. Celem tych spotkań będzie wymiana doświadczeń i opinii na temat działania RWS. Możliwa będzie też zmiana zasad działania RWS na podstawie decyzji konsensualnej Walnego Zgromadzenia.

Grupa RWS będzie dążyć do upowszechniania idei i informacji o systemie RWS i wspierać tworzenie i funkcjonowanie takich wspólnot.

Wpłata całości lub 700 zł (lub ustalonej pierwszej raty) jest jednoznaczne z akceptacją zapisów porozumienia.

Porozumienie wchodzi w życie z chwilą wpłynięcia 700 zł (lub ustalonej pierwszej raty) na podane poniżej konto producenta.

GOSPODARSTWO ROLNE NR 1 (imię i nazwisko; podpis)

GOSPODARSTWO ROLNE NR 2 (imię i nazwisko; podpis)

KONSUMENT/KA (imię i nazwisko; podpis)



Fot.: Michalina Bończa-Tomaszewska

Aneks – Plan upraw

Orientacyjne wielkości każdej z paczek w zależności od tygodnia.

			CZERWIEC		LIPIEC				SIERPIEŃ		
tydzień:			1	2	3	4	5	6	7	8	9
			20.06	27.06	4.07	11.07	18.07	25.07	1.08	8.08	15.08
1	sałaty (rzymska, lodowa, czerwona)	szt.	3	3	3	3	3	3	3	3	3
2	rzodkiewka	pęczek	1	1	1						
3	fasola różne rodzaje	kg						0,5	0,5	0,5	0,5
4	cukinia	kg				0,5	0,5	0,5	1	1,0	1,0
5	pomidory	kg		0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
6	ogórki	kg					0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
7	seler	szt.									
8	por	szt.						1	1	1	1
9	pietruszka	kg									
10	rukola	pęczek	1		1		1		1		1
11	roszponka	pęczek									
12	dynia (duża)	szt.									
13	jarmuż	pęczek									
14	burak liściowy	pęczek	1			1	1	1		1	
15	seler natka	pęczek	1	1		1		1		1	
16	szczypior	pęczek	1	1	1	1	1				
17	pietruszka natka	pęczek		1		1	1	1		1	
18	szpinak	pęczek		1	1						
19	papryka	szt.							1		1
20	słonecznik	szt.									
21	rzodkiew	szt.									
22	ziemniaki	kg									
23	marchew	kg									
24	cebula	kg									
25	burak	kg									
26	kapusta	szt.									
27	jabłka	kg									

Uprawy eksperymentalne nie zostały uwzględnione w tabelce. Będą dołączane do paczki o ile wielkość zbiorów okaże się wystarczająca. Są to zioła: bazylia, kolendra, mięta i inne, kalafiory, brukselka, karczoch, rzepa, kabaczki, pasternak i koper.

		WRZESIEŃ					PAŹDZIERNIK							
		10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
22.08	29.08	5.09	12.09	19.09	26.09	3.10	10.10	17.10	24.10	31.10	na 23 osoby	na osobę		
	3	3	3	3	3	3	3	3				1173	51	
												69	3	
	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5				138	6	
	1,0	1	1	1								195,5	8,5	
	1,0	1,0	1	0,5	0,5	0,5	0,5					207	9	
	0,5	0,5	0,5	0,5								103,5	4,5	
			1	1	1	1	1	1	1	1		184	8	
	1		1	1	1	1	1	1				253	11	
					0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	64,4	2,8	
		1		1		1		1		1		230	10	
							1		1			46	2	
		1			0,5			0,5				46	2	
							1	1	1	1	1,0	115	5	
	1		1		1		1		1			230	10	
	1											138	6	
												115	5	
	1		1		1			1				207	9	
						1	1					92	4	
		1										69	3	
			1									23	1	
										2		46	2	
			2		2		2		2		2,0	230	10	
			0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	144	6,3	
			1		1,0		1		1,0		1,0	115	5	
			1,0		1		1,0		1		1,0	115	5	
				1		1		1				69	3	
			1		1							46	2	

2. Budżet RWS-u Świerże-Panki 2013

ilość osób	cena paczki	ilość tygodni	1 wpłata	suma wpłat	
23	35 zł	20	700 zł	16100 zł	
WYDATKI:					
uśredniona cena benzyny za dostawy na 20 tygodni					2000 zł
praca/pomoc przy dostawach (zebranie , załadowanie, dojazd)					4100 zł
nasiona/sadzonki					600 zł
folie na pomidory i paprykę					2000 zł
narzędzia ogrodnicze różne					1000 zł
Gospodarstwo eko Kwietniak – warzywa korzeniowe wrzesień-październik, 8 tygodni					1800 zł
RWS Świerże Panki – praca gospodarzy kwiecień-październik					4600 zł
suma wydatków					16100 zł

3. Procedury RWS-u Świerże-Panki

Odbiór warzyw:

- Odbiór warzyw odbywa się w każdy czwartek na Smolnej 14 w godzinach 11:00-19:30. W godzinach 18:30-19:30 znajdziesz na miejscu osobę koordynującą, która odpowie na twoje pytania.
- Jeśli drzwi do składu są zamknięte, po klucz idź na recepcję hostelu. Klucz ma żółtą końcówkę i napis „galeria”.
- Odważ sobie warzywa wg instrukcji, które znajdziesz na miejscu. Przy ważeniu zaokrąglaj w dół, by dla wszystkich starczyło.
- Jeśli nie potrzebujesz jakiegoś warzywa nie zostawiaj go na miejscu, lecz włóż do skrzynki z napisem “Warzywa niechciane”. Możesz też zabrać stamtąd co chcesz.
- Odhacz się na liście, by osoba koordynująca wiedziała, że już odebrałaś/eś.
- Jeśli możesz się spóźnić z odbiorem, uzgodnij to z osobą koordynującą. Nie rób tego często, gdyż to utrudnia jej/jemu sprzątanie lokalu i rozdzielenie pozostałych warzyw.
- Jeśli ktoś inny odbiera za ciebie warzywa, przyślij go/ją w godz. 18:30-19:30, kiedy na miejscu jest osoba koordynująca.
- Jeśli rezygnujesz z odbioru paczki w danym tygodniu, napisz o tym co najmniej dzień wcześniej do koordynatora/ki. Wtedy podzielimy produkty na 22 paczki.
- Uwaga: Jeśli nie odbierzesz warzyw do godz. 19:30 nie informując o tym koordynatora/ki, twoje warzywa przepadają.

Koordinacja:

- Upewnij się, że funkcja osoby odbierającej jest obsadzona.
- W poniedziałek napisz maila do Tomka i Sonii:
 - dowiedz się kto przywozi warzywa, przekaz tę informację osobie pełniącej drugą funkcję
 - podaj im swój nr telefonu
 - podaj im numer do osoby odbierającej
 - dopytaj się jakie będą produkty (przekaz tę informację na listę)
- Napisz na listę przypomnienie o odbiorze z telefonami osób koordynującej i odbierającej.
- Bądź na miejscu w godzinach 18:30-19:30
- Sprzątnij po dostawie.
- Ty decydujesz co zrobić z nieodebranymi produktami. Chętnie przyjmie je goszczący nas hostel (recepcja). Zanieś je im do recepcji, a jeśli są zbyt ciężkie, to poinformuj o tym, że warzywa na nich czekają.
- W sprawach związanych z lokalem dzwoń na recepcję.
- Jeśli to potrzebne, podsumuj zakupy na liście i zachęć do obejmowania funkcji.
- Jeśli jest taka potrzeba, wyślij mejl podsumowujący dostawę do Tomka i Sonii z ew. komentarzami.

Pomoc w wyładowaniu warzyw:

- Między około 9:00 rano, w dniu odbioru, skontaktuj się z dowożącymi zakupy, by upewnić się, czy dostawa będzie na czas.
- Jeśli okaże się, że warzywa dowieszone będą późno i nie zdążysz ich przygotować do odbioru przed 11:00, napisz o tym na listę.
- Weź ze sobą kartki i długopis potrzebne do opisu produktów.
- Bądź na Smolnej 14 co najmniej 5 min. przed osobą dowożącą, żeby zdążyć odebrać klucz i otworzyć lokal.
- Odbierz od osoby dowożącej listę sumy wszystkich produktów, nie policzone lub nie odważone sumy produktów policz i odważ.
- Przygotuj przestrzeń do ważenia.
- Podziel sumę każdego produktu przez 23 i napisz przy każdym produkcie jego nazwę (czasem nie wszyscy odbierający wiedzą, jak wyglądają niektóre warzywa) oraz ilość przypadającą na osobę. Zawsze zaokrąglaj w dół, żeby ostatnia osoba nie została bez towaru.
- Zostaw przy wadze listę osób, z miejscem na „odhaczenie się” przy odbiorze paczki.
- Przygotuj i oznacz skrzynkę na “warzywa niechciane”.
- Odnieś klucz do recepcji.

4. Narzędzia komunikacji – jak je wybrać?

Sposób, w jaki będziecie się ze sobą komunikować, zależy od tematów, które chcecie poruszyć. Dlatego pomyślcie o obszarach takich jak:

- Komunikacja między rolnikami a konsumentami podczas trwania sezonu.
- Wewnętrzny sposób podziału obowiązków w grupie.
- Przekazywanie informacji na zewnątrz o założeniach i o tym, jak działa RWS.

CO CHCECIE OSIĄGNĄĆ?

ZADANIA

Zwiększenie widoczności

Nabór nowych członków

Dotarcie do szerszej publiczności

Wykorzystanie istniejących kontaktów

Reklama

Kontakt z osobami zainteresowanymi

Wybór nazwy

Komunikacja z innymi rolnikami

Dotarcie do innych rolników / rolniczek

Reprezentowanie projektu na zewnątrz

Przygotowanie się na zapytania

Budowanie więzi w grupie

Budowanie zaufania

Częsta komunikacja między rolnikami a konsumentami

Nabywanie wiedzy

Zbieranie i wymiana informacji

Przejrzystość

Przekazywanie wiadomości z gospodarstwa

Budowanie tożsamości grupy

Dzielenie się zdjęciami i wspomnieniami

Organizowanie spotkań

Wspólne świętowanie

Sprawne działanie RWS-u

Planowanie

Zbieranie pomysłów i porad

Zawiązanie grupy

Zarządzanie

Podział obowiązków

Kierowanie uwag

Zbieranie uwag: krytyki i pochwał

Zbieranie opinii

Ewaluacja sezonu

Przeprowadzenie ewaluacji i omówienie pracy pod koniec całego sezonu

Rozwiązywanie konfliktów

Szukanie konsensusu

Przejrzystość przy rozwiązywaniu problemów

Każde z powyższych zagadnień wymaga innych narzędzi komunikacyjnych. Sposób, w jaki ustalicie, które są najbardziej wygodne i efektywne, zależy od Was. Mimo że Internet oferuje wiele wygodnych narzędzi komunikacyjnych, nie można zakładać, że jest swobodnie wykorzystywany przez wszystkich. Warto również pomyśleć o alternatywach.

NARZĘDZIA KOMUNIKACJI

Blog, strona internetowa, media społecznościowe, media (lokalne), wydarzenia publiczne, wizyty w gospodarstwach, video, zdjęcia

Poczta pantoflowa

Plakat, ulotki, e-mail, reklama w prasie

Lista kontaktowa, lista rezerwowa, przypomnienia e-mailem, spotkania osobiste

Burza mózgów

Zwiedzanie gospodarstw, imprezy branżowe

Przygotowanie gotowych odpowiedzi do wywiadów (radio, TV, prasa codzienna i fachowa)

Obecność podczas odbiorów, możliwość zwiedzania gospodarstw, informacje na temat produktów, stanu plonów poprzez bloga, e-mail, grupę dyskusyjną

Dzielenie się przepisami, poradami przez listy mailingowe, newslettery, media społecznościowe; założenie odrębnej grupy, stowarzyszenia

Regularne informacje nt. kosztów, wydarzeń, nowych trudności; odwiedzanie gospodarstwa, e-maile, newslettery, media społecznościowe

Strona internetowa, blog, galeria zdjęć, e-maile, newsletter, media społecznościowe

Spotkania w gospodarstwie, prezentacje, dyskusje

Wydarzenie publiczne, np. zorganizowanie dożynek

E-mail, ankiety papierowe i elektroniczne

Spotkanie integracyjne

Lista kontaktowa, e-mail, telefon, wspólny kalendarz

Rozmowy osobiste, lista mailingowa, skrzynka na anonimowe uwagi

Ankieta papierowa albo elektroniczna

Spotkanie omawiające cały sezon, raport ze spotkania

Osobiste rozmowy i spotkania

E-maile, rozmowy w szerszym gronie

5. Chcesz wiedzieć więcej?

Jeżeli chcesz poczytać więcej o działalności RWS-ów w Polsce i na świecie, zapraszamy do następujących źródeł:

i Stowarzyszenia:

Europejska sieć wspierająca działalność RWS-ów URGENCI:

www.urgenci.net

Stowarzyszenie japońskiego rolnictwa ekologicznego JOAA, historia grup teikei:

www.joaa.net

Organizacja Just Food wspierająca lokalne rolnictwo w okolicach Nowego Jorku:

www.justfood.org

i Przewodniki w języku angielskim na temat RWS-ów:

“European Handbook on Community Supported Agriculture sharing experiences” dostępny na stronie: www.urgenci.net/uploads/CSA4EUrope_Handbook.pdf

“Community Supported Agriculture. Getting your share” dostępny na stronie:

www.issuu.com/tudatosvasarlok/docs/community_supported_agriculture-get

i Działalność RWS-u Świerże-Panki

Blog na temat działalności RWS-u Świerże-Panki:

www.rws.waw.pl

Piotr Trzaskowski, założyciel grupy:

ptrzaskowski@gmail.com

Julia Olszewska, członkini RWS-u Świerże-Panki oraz koordynatorka projektu „Edukacja o solidarnych systemach żywnościowych” (“Learning for Solidarity-based Food Systems”):

julia.olszewska@igo.org.pl

Instytut Globalnej Odpowiedzialności

ul. Bachmacka 1/11, 02-647 Warszawa

tel. 22 6596233

www.igo.org.pl

Fundacja AgriNatura związana z projektem:

Fundacja Rolniczej Różnorodności Biologicznej AgriNatura

Świerże-Panki 25, 07-323 Zaręby Kościelne

tel. 86 270 62 87, e-mail: biuro@agrinnatura.pl

www.agrinnatura.pl



Fot.: Sonia Priwiezienczew



Fot.: Piotr Trzaskowski



Fot.: Michalina Bończa-Tomaszewska



Fot.: Robert Mikołajski



Fot.: Michalina Bończa-Tomaszewska



www.rws.waw.pl

Instytut Globalnej Odpowiedzialności

ul. Bachmacka 1/11, 02-647 Warszawa

tel. 22 6596233

www.igo.org.pl